

FUNKCE LIDSKÝCH PRÁV

VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV

U vědomí toho, že uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,

že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbavení strachu a nouze, se budou těšiti svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu,

že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá-li být člověk donucen uchýlovat se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaku, ...

že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a že se rozhodl podporovat sociální pokrok a vytvořit lepší životní podmínky ve větší svobodě,

že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci s Organizací spojených národů všeobecné uznávání a zachovávání lidských práv a základních svobod a že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku,

Valné shromáždění vyhláší tuto Všeobecnou deklaraci lidských práv jakožto společný cíl pro všechny národy a všechny státy ..., aby se každý jednatel a každý orgán společnosti... snažil vyučováním a výchovou rozšířit úctu k těmto právům a svobodám a zajistit postupnými opatřeními vnitrostátními i mezinárodními jejich všeobecné a účinné uznávání a zachovávání...

MEZINÁRODNÍ PAKTY OSN

Státy, smluvní strany tohoto Paktu, ...

uznávajíce, že tato práva se odvozují od přirozené důstojnosti lidské bytosti,

uznávajíce, že podle Všeobecné deklarace lidských práv je ideál svobodné lidské bytosti těšící se občanské a politické svobodě a svobodě od strachu a nedostatku možno dosáhnout jen tehdy, jestliže budou vytvořeny takové podmínky, v nichž bude moci každý požívatí svých občanských a politických práv, jakož i svých práv hospodářských, sociálních a kulturních, ...

uvědomující si, že jednatel, mající povinnosti k jiným a ke společenství, ke kterému přísluší, je povinen usilovat o rozvíjení a dodržování práv uznaných v tomto Paktu,

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, ... odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům ...

JUDIKATURA ÚSTAVNÍHO SOUDU

Ústavní pořádek České republiky je založen na úctě k právům a svobodám člověka a občana jako podstatné náležitosti demokratického právního státu ... Jako jeho podstatná náležitost vytváří demokratický řád lidských práv a základních svobod ... hodnotovou základnu právního řádu. To ... znamená, že základní práva a svobody již nejsou "monologem zákonodárce", ale nejsou ani jen ústavně zaručeným veřejným subjektivním právem Jsou současně objektivní hodnotou..., ze které musí vycházet veškeré jednání všech větví veřejné moci ..., tvorby a aplikace práva v souladu s tímto lidskoprávním řádem Zákonodárce se proto při konkretizaci lidskoprávních ustanovení může pohybovat jen v rámci tohoto řádu.

...

Pod tímto zorným úhlem je třeba přistupovat i k ustanovení Listiny, které zaručuje každému ochranu jeho života. Je to důsledkem tzv. ochranné funkce základních práv a svobod, jako projevu povahy moderního státu, který na sebe převzal plnění funkce zajišťování veřejného pořádku a ochrany základních hodnot společnosti, jak to odpovídá povaze civilizované společnosti a je v Listině vyjádřen jako řád lidských práv a základních svobod Státní moc se proto v moderním státě vyznačuje řadou nových vlastností ve srovnání s předchozími typy mocenských forem vlády starověku a středověku. K těmto vlastnostem je třeba řadit především její svrchovanost, koncentraci, kompetenční kompetenci, nepřetržitost, juridizaci, judicializaci, internacionalizaci, sekularizaci, a v neposlední řadě mocenský monopol (veřejná moc) a zákaz svémoci ze strany osob soukromého práva s výjimkou zákonem přesně definovaných případů ...

Proto mezi nezbytné prvky této konstrukce moderního státu, nyní již založeného na hodnotovém východisku systému lidských práv a základních svobod, patří ... rovněž funkce ochrany, represe, prevence, hodnocení, kompenzace či regulace chování Stát se proto formulací ústavních ustanovení o právu na život, osobní svobodu, ochranu majetku atd. nezavazuje, že pouze on sám je svou činností nebude porušovat (tzv. negativní status) a že do této chráněné oblasti bude zasahovat jen v mezích Ústavy a zákona..., nýbrž právě s ohledem na mocenský monopol a zákaz svémoci bude poskytovat ochranu (tzv. pozitivní status jednotlivce) těmto právům, svobodám a hodnotám i v případě, že jsou narušeny jednáním někoho jiného, než je nositel veřejné moci ..., avšak i tak, že se takovým porušením bude snažit v rámci jednotlivých právních odvětví, zejména správního práva či trestního práva, předcházet.“

„Česká republika je stát, který je založen na demokratických hodnotách a úctě k právům a svobodám člověka.... Kvalita, vyspělost a humanita každé společnosti se pozná podle způsobu, jakým zachází s těmi nejzranitelnějšími, s těmi, kdo se z jakýchkoli důvodů ocitli na jejím okraji; zda opravdu u všech lidí respektuje, že jsou svobodní a rovní si s ostatními v důstojnosti i právech, jak stanoví čl. 1 Listiny. Jen proto, že se někdo narodil a vyrůstal v jiné zemi než v té naší, není z této ochrany své svobody a rovnosti v důstojnosti a právech vyloučen. Každá lidská bytost, ať už je, či není "našincem", musí být bez výjimek chráněna před nelidským a ponižujícím zacházením.“